

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
Науковий університет імені Етвеша Лоранда
(м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної
конференції 27-28 жовтня 2022 року

Україна, Мукачево
27-28 жовтня 2022 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Стахів Марія Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, Львівський національний університет ім. Івана Франка (м. Львів).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачєво: Вид-во МДУ, 2022. – 402 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку загальноосвітньої та вищої школи, освіти дорослих та професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія:

Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова), Гоблик В. В. – д.е.н., професор, Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., доцент; Горват М.В. – к.пед.н., доцент, Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент, Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

<i>БАРЧІЙ М.С., ВОРОНОВА О.Ю.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	55
<i>БЕСПАЛЬКО Л. А.</i> ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ НА УРОКАХ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «МИСТЕЦТВО»	58
<i>БЕЛЕЙ Х.М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І.</i> ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	60
<i>БЛИЧКО В.А., ТОВКАНЕЦЬ Г.В.</i> ОСВІТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ДИДАКТИЧНИЙ РЕСУРС ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ.....	63
<i>БОЙКО А. Т., БОЙКО А. І.</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «КОРЕНІ МНОГОЧЛЕНІВ» НА ФАКУЛЬТАТИВНИХ КУРСАХ З МАТЕМАТИКИ У СУЧАСНІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.....	65
<i>БОЙЧУК М. В., ВЕСЕЛЬСЬКА Т. В.</i> ЦИФРОВА КУЛЬТУРА МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА.....	68
<i>БОКША Н.І., СЕДОУХОВА Є.В.</i> ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	70
<i>БОЧКОР О.О., ГОРВАТ М.В.</i> РОЛЬ І МІСЦЕ ІГРОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	72
<i>БЛУДОВА Ю.О., ЗГОННИК К.С.</i> РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ НУШ.....	75
<i>БРЕЦКО А. В., МОЧАН Т. М.</i> РОЛЬ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ДИТИНИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У СУЧАСНІЙ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ВИХОВАННЯ	77
<i>БРИЖАК Н.Ю.</i> ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК БАЗОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	79
<i>БРИЖАК Н.Ю., КУНАК А.В.</i> ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ПОЧУТТІВ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	82
<i>БРИЖАК Н. Ю., КОМАР О. В., ПОНОМАРЕНКО Ю. С.</i> ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА У КОНТЕКСТІ НУШ	84
<i>БРИЖАК Н.Ю., РОСАДА Д.А.</i> ЗМІСТ ТЕРМІНОПОНЯТТЯ «ІНТЕРАКТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ».....	87
<i>БРИКОВА Є.В., АЛМАШІЙ Є.В.</i> ПРИЙОМИ МОТИВАЦІЇ НА УРОКАХ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	89
<i>ВЛК Н.В. ГАЛА М.М.</i> МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄВРОПИ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ.....	92
<i>ВОВЧОК В.М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І.</i> ФОРМУВАННЯ СПОСТЕРЕЖЛИВОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС УРОКІВ-ЕКСКУРСІЙ В ПРИРОДУ.....	94

Список використаних джерел

1. Андрущенко В.П. Основні характеристики Європейської університетської освіти та можливості їх реалізації в системі освіти України. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2011. Вип. 26. С. 3–15.
2. Антонюк Т. Міжнародне співробітництво та інтеграція у галузі освіти як важливий фактор конкурентоспроможності української освітньої системи. Наукові записки. Серія «Історичні науки». Київ, 2013. С. 149–155.
3. Лазебна Л.О. Нова українська школа – основа національної освітньої реформи. Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України : зб. мат. Всеукр. кр. столу, м. Київ, 17 квітня 2018 р. Київ : КНУБА, 2018. С. 155.
4. Петухова І.О., Ополінська В.В. Проблеми і перспективи сучасної вітчизняної вищої освіти в контексті порівняльного аналізу Болонської та української освітніх моделей. Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України : зб. мат. Всеукр. кр. столу, м. Київ, 17 квітня 2018 р. Київ : КНУБА, 2018. С. 244–249.
5. Ващук Ф.Г. Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи : монографія. Ужгород : ЗакДУ, 2011. 560 с.

ВОВЧОК В.М.,

КУЗЬМА-КАЧУР М.І.

Мукачівський державний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ СПОСТЕРЕЖЛИВОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС УРОКІВ-ЕКСКУРСІЙ В ПРИРОДУ

Вивчення природничої освітньої галузі передбачає формування у молодших школярів природознавчої компетентності, компонентом якої є вміння спостерігати. У формуванні умінь спостерігати великий потенціал закладений в уроках-екскурсіях, які дають змогу задіяти різні органи чуття для пізнання природних об'єктів чи явищ. Під час уроків-екскурсій поглиблюються уявлення про цілісність природи у її взаємозв'язках і взаємозалежностях.

Для молодших школярів шестилітнього віку характерним є конкретність мислення, що сприяє розвитку вміння спостерігати за окремими об'єктами в природі. Вчителю необхідно виробити

алгоритм проведення спостережень задля формування вмій проводити їх молодшими школярами у певній логічній послідовності. Уже в першому класі під час екскурсії звертається увага на порівняння, групування об'єктів природи, їх характеристика, що є запорукою усвідомлення здобувачами початкової освіти впливу людини на природу. Виконання згаданих мислительних дій можливе лише за умови сформованого уміння вести спостереження.

Особливу увагу на розвиток спостережливості у молодших школярів звертала О. Савченко. Вона зазначала, що «якщо дитину не навчили уважно слухати, спостерігати, орієнтуватися в просторі, діяти руками ..., вона не досягне високого розвитку мислительних умій» [1, с.145].

Спостережливість розвивається за такої організації спостережень здобувачів початкової освіти в природі, коли перед ними ставляться конкретні завдання, що спонукають придивлятися чи прислухатися до об'єктів природи, виділяти їх характерні ознаки та описувати. Пошукові пізнавальні завдання для спостережень під час екскурсій в природу сприяють формуванню естетико-екологічних напрямів виховання, бачити в природі красу і привабливість, формувати ціннісні орієнтири. Під час виконання здобувачами початкової освіти завдань можна спонукати їх до пошуку обґрунтованих відповідей на такі запитання:

- Чим відрізняються красиві явища від некрасивих?
- Як можна «перетворити» некрасивий об'єкт на привабливий?
- Чи боляче рослинам?
- Як можна допомогти тваринкам? та ін.

Задля забезпечення якісного процесу спостереження варто запропонувати здобувачам початкової освіти, особливо в першому циклі, алгоритм дій. І. Андрусенко пропонує такий алгоритм дій під час екскурсії [2, с.21]:

1. Спостерігай за Сонцем — як воно гріє.
2. Визнач, як змінюється тривалість дня і ночі.
3. Опиши стан неба.
4. Визнач, якими бувають дощі.
5. Спостерігай, як змінилися рослини.
6. Послухай, як шелестить опале листя.
7. Придивися, як кружляє в повітрі листя берези, клена, каштана.
8. Зазначай, які рослини ще квітнуть.
9. Спробуй відчутти, який запах має осінь.
10. Поспостерігай за птахами: коли вони збираються в зграйки, настовбурчують пір'я, замовкають.

11. Зверни увагу на те, які птахи наближаються до людських осель.

12. Спостерігай за поведінкою інших тварин.

Показниками розвитку спостережливості є:

- вдосконалення мислительних дій аналізу і синтезу;
- виділення і об'єднання малопомітних ознак і властивостей об'єктів природи;
- удосконалення точності словесного опису;
- створення алгоритму подальших спостережень.

Щоб виконати здобувачам початкової освіти конкретне навчально-пізнавальне завдання, вони повинні оволодіти відповідним способом діяльності – спостерігати. Рівень самостійності виконання спостережень залежить від сформованих умінь до такого виду діяльності. Відповідно до означеного вчитель керує процесом виконання навчально-пізнавальних завдань. Науковець Т. Байбара виділяє такі варіанти:

1. Дітям пропонується інструкція(поширена або згорнута): усна – у процесі фронтальної роботи, або письмова – у процесі індивідуальної і групової.

2. Знання про спосіб діяльності актуалізуються фронтально, а його виконання здійснюється групами чи індивідуально.

3. Завдання виконується самостійно (індивідуально або групами) з різною мірою опосередкованої допомоги вчителя, а знання про спосіб діяльності актуалізуються у процесі роботи і під час проведення підсумків [3, с.300].

Завдяки такій організації діяльності в учнів розвивається спостережливість, бажання розгадувати таємниці природи, якомога більше дізнатись про уже відоме.

Список використаних джерел

1. Савченко О.Я. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів пед.факультетів. – К.: Абрис. 1997. – 416 с.
2. Андрусенко І. Довкілля старанно вивчаємо і залюбки охороняємо. – RU: https://lib.iitta.gov.ua/713042/1/%D0%A3%D0%9F%D0%A8_%D0%94%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D1%96%D0%BB%D0%BB%D1%8F%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%BE%20%D0%B2%D0%B8%D0%B2%D1%87%D0%B0%D1%8D%D0%BC%D0%BE.pdf
3. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах: Навч. посібник./Т.М.Байбара – К.: Веселка, 1998. – 334 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>